ALEXANDRA JOHANSSON

TOR/SkatteNytts forskarkonferens om kvalitet i skatterättslig forskning

Nedan följer en övergripande rapport från TOR/SkatteNytts forskarkonferens som anordnades i Lund i augusti 2022.

Med deltagare från lärosäten i hela Sverige arrangerades den 17–19 augusti 2022 års TOR/SkatteNytts forskarkonferens på ämnet kvalitet i skatterättslig forskning. Värd för konferensen var Juridiska fakulteten vid Lunds universitet med finansiering av stiftelsen TOR/SkatteNytt. Här följer en övergripande rapport från konferensen som, efter ett välkomstanförande givet av professor Mats Tjernberg och universitetslektor Richard Croneberg, bestod av ett antal inledande anföranden på olika teman med löpande diskussioner samt en workshop med ett avslutande panelsamtal.

Första talare vid konferensen var universitetslektor Patrik Emblad som höll ett inledande anförande med rubriken *Forskarutbildning i finansrätt – En komparation mellan svenska lärosäten*. Under anförandet presenterade Emblad en jämförelse mellan forskarutbildningarna i finansrätt vid svenska lärosäten. Under anförandet lyftes att forskarutbildningarna överlag uppvisar många likheter, men att det finns skillnader. I vissa fall rör det sig om mer formella skillnader. Bland annat noterades en skillnad mellan lärosäten i huruvida det finns en specifik allmän studieplan för finansrätt eller en generell allmän studieplan för forskarutbildning i rättsvetenskap. En annan skillnad som kunde noteras var det antal obligatoriska doktorandseminarier som ska hållas under avhandlingsarbetet. Vid de flesta lärosäten ska doktoranden ha ett uppläggningsseminarium där projektets allmänna inriktning diskuteras, ett seminarium när doktoranden kommit halvvägs genom forskarutbildningen, samt ett seminarium när avhandlingsmanuset i väsentliga delar är färdigt. Vid Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Handelshögskolan vid Karlstad universitet samt Örebro universitet ska doktoranden genomföra ytterligare ett seminarium. Detta seminarium ligger ofta under den senare delen av forskarutbildningen. En formell avvikelse återfinns vid Uppsala universitet där det endast finns ett krav på att doktoranden ska genomföra två obligatoriska seminarier. I

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:03:20

praktiken är det dock vanligt att även doktorander vid Uppsala universitet genomför minst tre seminarier under avhandlingsarbetet. Ytterligare en formell skillnad som noterades var hur stor andel högskolepoäng som ska utgöras av doktorandkurser, fördelningen mellan obligatoriska och valbara doktorandkurser samt vad doktorander kan erhålla högskolepoäng för inom ramen för doktorandkurserna. Vissa lärosäten medger konferenspresentation, pedagogiska kurser och artikelförfattande medan andra bara medger rena forskningskurser. Några lärosäten har också krav på internationella kurspoäng. Avslutningsvis noterades också att det finns skillnader i hur många handledningstimmar som handledare beviljas.

Näst ut var professor Stefan Olsson som höll ett inledande anförande under rubriken *Kvalitetssäkring vid disputation*. Under anförandet diskuterade Olsson tillsammans med konferensens deltagare hur kvalitetssäkringen generellt ser ut när en doktorand lägger fram sin avhandling för disputation samt vilken kvalitetsfunktion disputationsdagen fyller idag mot bakgrund av tillkomsten av andra kvalitetssäkringsprocesser, såsom de obligatoriska seminarierna som ska genomföras under forskarutbildningen. Som framhölls under anförandet innebär dessa övriga kvalitetssäkringsprocesser inte att disputationsdagen som kvalitetsgaranti har förlorat sin betydelse. Mot bakgrund av det diskuterades under anförandet även sammansättningen av betygsnämnder samt opponent, vilka forskningserfarenheter dessa bör ha och liknande frågor. Under anförandet lyftes även utformningen av skatterättsliga avhandlingar. I det avseendet noterades att det är ovanligt med sammanläggningsavhandlingar inom finansrätt samt att de flesta avhandlingar alltjämt är författade på svenska.

Professor Mattias Dahlberg inledde sedan ett anförande med rubriken *Kvalitet i svensk skatterättslig forskning – ur ett sakkunnigperspektiv* där professor emerita Christina Moëll agerade kommentator. Under anförandet diskuterade Dahlberg och Moëll tillsammans med konferensens deltagare kvalitet i svensk skatterättslig forskning utifrån ett sakkunnigperspektiv. Inledningsvis framhölls den viktiga insats sakkunniguppdraget utgör vid tillsättnings- och befordringsärenden samt ramarna för uppdraget. Avseende ramarna för uppdraget lyftes de övergripande och lokala riktlinjer som finns för tillsättningsärenden och befordringsärenden fram. Vidare diskuterades bland annat sakkunnigas uppdrag med särskild fokus på utmaningarna i att bedöma vetenskaplig skicklighet, inklusive vetenskapliga sidomeriter såsom handledning av doktorander och erhållande av forsk-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:03:20

ningsanslag i konkurrens. I denna del betonades särskilt vikten av att som sakkunnig söka sätta kvaliteten i främsta rum.

Därefter höll professor Åsa Gunnarsson ett anförande med rubriken *Kvalitetsaspekter vid nationell och internationell mobilitet*. Inledningsvis framhöll Gunnarsson att internationalisering i forskningen har varit föremål för ett antal utredningar under flera års tid. Exempelvis har det angetts vara ett långsiktigt forskningspolitiskt mål att Sverige bland annat ska vara ett internationellt attraktivt land för investeringar i forskning och utveckling. Vidare har strategier utretts och högskolelagen ändrats för att öka internationaliseringen i strävan att Sverige ska vara en ledande forsknings- och kunskapsnation. Som Gunnarsson framhöll är emellertid internationalisering någonting mer än strategier. Det förutsätter också att forskare åker ut i världen för att exempelvis bygga internationella nätverk. Mot bakgrund av det talade Gunnarsson, utifrån sina personliga erfarenheter, om det värde det kan ha för forskare att delta i internationella miljöer. Bland annat lyfte hon fram nyttan av att delta i samtal med forskare från andra rättstraditioner. Det kan ge forskaren nya intryck och infallsvinklar samt möjliggör skapandet av internationella nätverk genom vilka nya forskningsfrågor kan växa fram.

Två exempel på internationella nätverk presenterades sedan av professor Stefan Olsson och professor Cécile Brokelind. Olsson var först ut och talade om *EATLP Academic Committee*. European Association of Tax Law Professors (EATLP) är en sammanslutning för europeiska skatteprofessorer och docenter som arrangerar en årlig konferens och ger i samband med det ut ett alster med bland annat general- och nationalrapporter på ämnet. Konferensämnena fastställs av Academic Committee som består av en så kallad member och en så kallad deputy member från respektive land. Academic Committee hanterar även det poster-program som arrangeras under konferensen där doktorander kan presentera sina avhandlingsprojekt. Academic Committee utser vidare årligen priset ”European Doctoral Tax Thesis Award” för den bästa skatterättsliga doktorsavhandlingen som lagts fram i Europa. Brokelind talade därefter om *GREIT*. Group for Research on European and International Tax Law (GREIT) består av ett nätverk av forskare specialiserade inom EU-skatterätt och internationell skatterätt. Även GREIT anordnar en årlig konferens. Ämnena för konferensen rör ofta utvecklingen av rätten snarare än jämförelser mellan staters nationella rätt och konferensen resulterar i en publicerad bok på ämnet. GREIT anordnar även varje år en sommarkurs för doktorander i Lissabon.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:03:20

Slutligen höll adjungerad professor Peter Nilsson och professor Roger Persson Österman ett anförande med rubriken *Samverkan och kvalitet*. Under anförandet delade Nilsson och Persson Österman med sig av sina erfarenheter från att arbeta utanför akademin och hur det har varit till nytta i deras vetenskapliga verksamhet. Inledningsvis lyftes den nytta som den vetenskapliga verksamheten kan ha för domstolar och näringsliv i form av forskning om gällande rätt samt den nytta annan typ av rättsvetenskaplig forskning kan ha för till exempel lagstiftaren i form av komparationer och liknande. Under anförandet lyftes även den nytta en forskares praktiska erfarenheter kan ha för den vetenskapliga verksamheten, även om forskarens praktiska erfarenheter inte nödvändigtvis i sig betraktas som vetenskapligt meriterande. Praktiska erfarenheter kan resultera i exempelvis kunskapsbreddning, utveckling av angreppssätt och nya infallsvinklar. Samtidigt framhölls att det finns utmaningar i att förflytta sig mellan den akademiska och praktiska verksamheten eftersom bland annat arbetskulturerna kan skilja sig åt.

Efter det sista anförandet övergick konferensen i en workshop. Under workshopen delades konferensens deltagare in i mindre grupper som fick diskutera frågor rörande kvalitetskriterier, ansvarsfördelning mellan doktorand, handledare och granskare samt bredd och djup i forskningen. Gruppernas reflektioner presenterades av en panel bestående av professor Cécile Brokelind, professor Eleonor Kristoffersson och professor emeritus Robert Påhlsson med efterföljande diskussion. Under paneldiskussionen lyftes bland annat flera olika aspekter avseende kvalitetskriterier, exempelvis vilka kvalitetskriterier som kan uppställas och hur olika kvalitetskriterier kan vägas mot varandra.

Sammanfattningsvis gav konferensen utrymme för många värdefulla reflektioner och utgjorde ett viktigt bidrag i det ständigt pågående kvalitetsarbetet inom den skatterättsliga forskningen.

Alexandra Johansson är verksam som universitetslektor i skatterätt vid Juridiska institutionen vid Stockholms universitet.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:03:20